

TANTÁRGYI TEMATIKA
Anyagmérnök BSc
Járműipari Öntészeti specializáció
(nappali/levelező)

Tantárgy neve: Vas- és acélöntvények metallurgiája	Tantárgy neptun kódja: MAKÖNT001-17-B(L)
	Tárgyfelelős intézet: Öntészeti Intézet
	Tantárgyelem: specializáción kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Varga László egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): Dr. Kulcsár Tibor adjunktus, Budavári Imre mérnök tanár	
Javasolt félév: 4 T	Előfeltétel: Fizikai kémia (MAKKEM222-17-B/L)
Óraszám/hét: 2+1 Óraszám/félév: 10+5	Számonkérés módja: aláírás-kollokvium
Kreditpont: 4	Munkarend: Nappali/levelező
<p>Tantárgy feladata és célja: A tantárgy keretében a hallgatók megismerik a vasalapú öntészeti ötvözetek összetételét, tulajdonságait, felhasználási területüket. Ismertetésre kerül a vasalapú öntészeti ötvözetek fajtái, tulajdonságai, a kémiai összetétele, a szövetszerkezet és a szilárdsági tulajdonságok összefüggései, az öntöttvas betétanyagok, olvasztástechnológia, üstmetallurgia, speciális öntöttvas ötvözetek. Az acélöntvénygyártás alapanyagául szolgáló nyersacélgyártás, a szakirány szempontjából releváns ismereteinek átadása, főképpen az elektroacélgyártás bemutatásával.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás: BT4</i> <i>képesség: BK8.BK3</i> <i>attitűd: BA1</i> <i>autonómia és felelősség: BF2</i></p>	
Tantárgy tematikus leírása:	
<p>Előadás:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Az öntöttvas kristályosodásának és az ausztenit átalakulásának típusai. 2. A metallurgiai (összetétel, csiraállapot) és technológiai (lehülési sebesség, forma hőelvonása) paraméterek hatása a kristályosodási folyamatra. 3. A lemezgrafitos öntöttvas szilárdsági tulajdonságai, minőségi jelzőszámok, falvastagság érzékenység. 4. Az öntöttvas grafit és szövettípusai. 5. Az öntöttvas olvasztása, az olvasztási technológia hatása az öntöttvas tulajdonságaira. 6. A vasöntvény-gyártás betétanyagai. Betétszámítás. 7. A betétanyagok összetételének a hatása a vasöntvények tulajdonságaira. 8.. Szövetdiagramok (Laplanche, Sipp, Girsovics). A módosítás hatása, üstadalékok. 9. Az ötvözetlen és ötvözött acélöntvények típusai, öntészeti-, szövetszerkezeti és szilárdsági tulajdonságai, felhasználási területei, olvasztás-technológiája. 10. Az acélok tulajdonságainak ismertetése, acélfajták csoportosítása. Az acélmetallurgia alapvető fizikai kémiai ismeretei: a fémfürdő kísérőelemeinek oxidációja, frissítés, dezoxidáció, kéntelenítés, az acélok gáztartalma, az acélgyártás salakjai. 11. Primer eljárások: elektroacélgyártás, acélgyártás villamos ívkemencében: bázikus, savas eljárások, acélgyártás kis Bessemer konverterben, acélgyártás indukciós kemencében. 12. Szekunder eljárások: kétsalakos elektroacélgyártás, üstmetallurgiai eljárások. Acélöntvények tulajdonságai, felhasználási területek. 	<p>Gyakorlat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Öntöttvas olvasztás indukciós kemencében, technológiai próbatetek öntése, kérgesedési próba, falvastagság-érzékenység, csíráképző beoltás, termikus elemzés számítógépes adatgyűjtéssel, kiértékelés.

Félévközi számonkérés módja:

Féléves feladat (Beadvány)készítése a tantárgy anyagához kapcsolódó szakirodalmi összefoglaló készítése. Hazai és nemzetközi szakirodalom felhasználásával, minimum 10 A4-es oldal terjedelmében.

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése⁶:

Gyakorlati jegyekhez kapcsolódó ponthatárok (%): 100-90: jeles 89-80: jó 79-70: közepes 69-60: elégséges 59-0: elégtelen

Kötelező irodalom:

1. Dúl Jenő: Vas-és acélöntés oktatási segédlet (a hallgatók fájlbán megkapják)
2. Bakó K. - Sándor J. -Szabó Zs. -Sziij Z.: Öntvények gyártástechnológiája, Műszaki Könyvkiadó Bp. 1986.
3. Dr. Faragó Elza: Nagyszilárdságú öntöttvasak, Műszaki Könyvkiadó Bp. 1985.
4. Faragó E. - Vörös Á.: Az öntöttvas olvasztása villamos kemencében, Műszaki Könyvkiadó Bp. 1987
5. Eisenwerkstoffe - Stahl und Gusseisen
6. Berns, Hans; Theisen, Werner Springer Berlin , 2008, ISBN: 9783540799559
7. John Campbell: Castings, University of Birmingham, 2000
8. John R. Brown et al.: Foseco Ferrous Foundryman's Handbook, Butterworth & Heinemann, 2000

Ajánlott irodalom:

1. Campbell, John: Castings (The new metallurgy of cast metals, second edition)
<http://books.google.com/books?id=DhRrRzavMfwC&printsec=frontcover&dq=castings+campbell&hl=de&sig=ACfU3U2ry3mnWLzmLgl0MTCGizeU6HY-Og>
1. Gusseisen mit Lamellengraphit Eigenschaften und Anwendung
http://www.kug.bdguss.de/fileadmin/content/Publikationen-Normen-Richtlinien/GJL_klein.pdf
2. Stahlguss Herstellung, Eigenschaften, Anwendung
http://www.kug.bdguss.de/fileadmin/content/Publikationen-Normen-Richtlinien/buecher/Stahlguss_01.pdf